

se redí v gozdu, ki bi nas nadlegovala, ako bi ga ne bilo. Ker pa raznovrstne divjačine gozd redí, hodijo lovci nad nje, da nam marsikak košček okusnega mesa podajo in kožo za našo zimsko obleko. Tedaj tudi zveri donašajo dovolj činžev v deželno škrinjico. — Gozd podpira tudi kupčijo. Kjer pa kupčija in poljedelstvo cvete, tam je tudi blagostanje na visoki stopinji. Vsakdanja skušnja pa nas uči, da narod, ki se blagostanja veselí, stojí tudi na visoki stopinji omike.

Iz vsega tedaj je jasno, da so gozdje naš največi zaklad bolje prihodnosti in više omike.

Pazite potem takem, dragi gospodarji, da se gozdje ne pokončavajo, marveč širijo. Vaš trud in um ne bo le Vam samim v prihodnosti koristil, temuč tudi zanamci Vaši se bodo Vas spominjali hvaležni, ko Vas bo že hladna zemlja krila.

Ne mislite pa, da te moje besede veljajo le kmetom, kar se tiče pokončevanja gozdov, — namenjene so prav tako tudi grajščakom, kateri so včasih huji mojstri v tem, kakor borni kmetič!

Sladkorna pesa na Kranjskem.

Preteklo leto sem seme več plemen sladkorne pese na vrtu tukajšnje c. kr. kmetiške družbe sejati dal in takega semena tudi na kmete za poskušnjo poslal. Gospod dr. Pohl, učenik kemije na Dunaji, je razkrojil (analiziral) nekoliko tega pridelka. Tudi jaz sem se tega dela poprijel, da bi zvedil: koliko odstotkov (procentov*) sladkorja ali cukra na Kranjskem pridelana pesa v sebi ima. Škušnja je učila, da po preiskavi dr. Pohlovi ima šlezka sladkorna pesa, ki je na nanesini (Geröllboden) tukajšnjega vrta c. kr. kmetiške družbe zrastle, 7 in $\frac{66}{100}$ odstotkov sladkorja; ogerska sladkorna pesa pa 7 in $\frac{24}{100}$. Po moji preiskavi pa ima šlezka sladkorna pesa, ki je na nanesini zrastle, 7 in $\frac{9}{10}$ odstotkov sladkorja, ogerska pa 7 in $\frac{1}{10}$ odstotkov sladkorja. Šlezka sladkorna pesa, ki je na peščenih ilovici na Dolenskem izrastla, ima 9 in $\frac{1}{10}$ odstotkov sladkorja, ogerska sladkorna pesa v isti zemlji pa 8 in $\frac{6}{10}$. Ker je lansko leto bilo vreme na Kranjskem pesi zelo neugodno, je gotovo, da bode druga leta pri boljsem vremenu sladkorna pesa na isti zemlji več sladkorja imela kakor lansko leto.

Prav bi bilo, da bi se tudi letos na več krajih na Kranjskem za poskušnjo sladkorna šlezka pesa**) sadila; posebno pa je želeli, da bi jo na Hrvaškem in v Slavoniji poskusili, ker te deželi imate veliko dobre pa malo obdelane zemlje.

Edvard Pour, tehniški kemikar.

O pre naredbi davkov.

Ker zraven družih vzrokov je tudi osnova, po kateri so se dozdaj pobirali zemljiščini, hišni in vsi drugi tako imenovani direktni ali neposredni davki, zelo napačna, ni tedaj čuda, da tožijo posamesni ljudje kakor tudi cele dežele, da so davki preveliki in da niso po pravi razmeri in pravično razdeljeni. Če tudi so si dotične uradnije sèm ter tje prizadevale, kakorkoli zljajšati to ali uno, vendar

*) Da se manj izvedeni bravci ne spodtikajo nad besedo „odstotnikov“, jim po domače povemo, da take skušnje se delajo tako, da se vzame stvarí, ktera se preiskuje, 100 delov, to je, 100 funtov, in kemikar zdaj s pomočjo svojega orodja, ki ga ima za preiskovanje, pozveda, koliko funtov je cukra, vode ali družih stvarí v 100 funtih pese; če najde, da je 5, 10 ali 20 ali kolikor koli funtov, potem pravi, da je v njih 5, 10 ali 20 odstotkov ali po latinščini procentov, ker sto se pravi po latinski centum. Pis.

**) Na vrtu kranjske kmetijske družbe bo dobil semena šlezke pese, kolikor ga bo kdo hotel, po taki ceni, ktera ni dosti viša od navadne. Vred.

ni to zdalo nič; ostala je zmiraj napačna podlaga, po kateri so se davki merili, in to je korenina vseh napák. Previdila je vlada sama to, in že več časa predarja ministerstvo denarstva, kako bi se dala namesti napačne stare podlage osnovati pravična nova. Vse davkove zadeve je dalo po posamesnih krajih in deželah preiskavati, in ko so se zemljišča z zemljišči, kraji s kraji, dežele z deželami primerjale in se je vse v številkah izračunilo, se je čedalje bolj kazalo, da korenina, to je, podlaga je slaba, na katero je zidano davkosko poslopje. Sto let je že in skor še več, kar so osnovali to podlago, ktera nikakor ni več primerna današnjim časom. Koliko se je v zemljiščinih pridelkih različnih dežel našega cesarstva od tistih časov premenilo, — kakošnih prekucij smo doživeli v preteklih letih v obrtnijstvu in kupčijstvu, — kaj se je spremenilo v blagu, ki ga izdeluje roka ali ga izdeluje mašina! Tudi državne razmere so dobile vès drug obraz, kar je tlaka in desetina nehala, obrtnija svobodna postala, so colne meje padle med avstrijskimi deželami in je tudi prepoved preklicana, ktera je poprej branila tujemu blagu pot v cesarske dežele.

Pri vseh teh velikih in važnih premembah, ki so toliko prekucnile svet, ostale so vendar davkove postave zmiraj po starem, in če tudi se je kaj premenilo v njih, kakor na priliko 1850. leta na Ogerskem in Erdeljskem, niso bile te začasne premembe nasledek tehtnega prevdarka, ampak sila časa in njegovih okoliščin. V poprejšnja stoletja sega tedaj naše dosednje davkovsko merilo, ki je zastarelo, da se ne vjema več s sedanjim časom in s pravico.

Iz tega se samo po sebi kaže, da je treba pre naredbe in sicer pre naredbe čez in čez, skozi in skozi. Prava in praktična pot, po kateri naj bi se davkove postave pre naredile, da more ljudstvo zadovoljno biti, se najbolje po te poti spozná: da se na tanko preišče vzajemni upljiv, ki ga ima dosedanja davkarija na današnje kmetijstvo, obrtnijstvo in kupčijstvo v posamnih deželah in soseskah, in če potem na vse te sedanje gospodarske okoliščine položimo merilo znanstveno potrjenega davkovanja, da tako iz vsega tega potem moremo presoditi veljavo davkovskih pre naredb. Kako ministerstvo denarstva to misli doseči, bomo povedali drugi pot.

(Dalje prihodnjič.)

Jugoslavenstvo.

* *Paul Jos. Šafařík's Geschichte der südslavischen Literatur, aus dessen handschriftlichen Nachlasse herausgegeben von J. Jiriček; II., illirisches und kroatisches Schriftthum. Prag 1865.*

Kakor je Šafaříkova zgodovina slovenskega slovstva od začetka do 1830. leta razveselila nas Slovence, ravno tako dobro bode došel tudi imenovani II. del o ilirskem in hrvaškem slovstvu od začetka, to je, od 12. stoletja do 1830. leta našim bratom Jugoslovanom in vsem, ki se pečajo s slovansko literaturo. Akoravno bi bil tudi ta del, kakor izdatelj tudi sam pravi, veliko ugodnejši in bi bil marsikaj truda prihranil in delo jako zljajšal njim, ki so sledili zlasti po starjih delih jugoslavjanske literature, vendar bo pa tudi v tej knjigi vsak slovstvar jugoslovanski marsiktero dobro zrno našel.

Šafařík je zgodovino jugoslovanske literature razdelil v dva dela; 1. del obdeluje ilirsko, drugi hrvaško slovstvo in ravno tako tudi pisatelje (in v vsakem delu tako obdeluje tvarino, kakor smo svojim bravcem povedali pri zgodovini slovenske literature) namreč v prvem oddelku našteva pisatelje, v drugem pa vréduje knjige v 9 oddelkov, in sicer: jezikoslovje, govorništvo